

Kanon 21 cm. k. M/98.

Stockholm
1906.

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

21 cm. k. M/98.

Kanonen

består af kanonen och mekanismen.

A. Kanonröret är sammansatt af *kärnrör*, omgifvet af tre lag *mantlar*, *skrufmoderstycke*, *rekylband* samt *bakbeslag*.

Mantlarna täcka kärnröret till hela dess längd. *Rekylbandet* stöder mot en afsats på bakre manteln samt har på underkant hål för två pistonstänger och en bromsstång. *Skrufmoderstycket* är inskrufvad i bakre manteln och är invändigt formadt efter kammar-skrufven. *Bakbeslaget* är fästadt till skrufmoderns bakre del med krysspinnar och fästskrufvar. Det har till höger två öron för manöveraxeln med spår i det nedre för läskolfvens läsklack, för dess nedre styrklack och för slingerhaken, vidare finnes nedtill stänghaksklack och till vänster urtagning för spakhylsa. Framför skrufmodern kommer det koniska tätläget, därpå den cylindriska krutkammaren, hvilken genom öfvergångskonerna öfvergår till det med 60 refflor försedda refflade loppet.

B. Mekanismen.

Mekanismen består af:
kammar-skruf med lock,
stötboten med spiralfjäder,
tätinrättning,

1906

konsollucka med låskolf, stoppregel och slingerhake,
manöverarm med lås,
manöverhylsa med fjädersprint,
slid med medbringare,
ledare med tändpatronextraktor,
slagmekanism,
elektromekanisk affyringsinrättning och
säkerhetspendel.

Delarna likna de till 15 cm. k. M/98 hörande med undantag för hvad som betingas af den större kalibern samt för följande enskildheter.

1. *Kammarskrufven* saknar urtagningar för laddbrygga; baktill till vänster finnes klack med spakhål; kammarskrufvens ihållighet täckes af ett bakifrån påskrufvadt lock.

4. *Konsolluckan* är jämförelsevis liten och täcker icke kammarskrufvens bakplan. I dess öfre del är stoppregeln fastskrufvad, hvilken nedre del utgöres af en arm, som nedgår genom en urtagning i konsolluckan till spåret i kammarskrufvens manövertapp; den öfre delen af stoppregeln bildar hus för affyringsinrättningens delar. I konsolluckans nedre öra finnes bredvid spåret för låskolfven ett spår för slingerhaken. Denna tryckes af sin spiralfjäder ständigt nedåt och hvilar mot öfre sidan af bakbeslagets nedre öra. Vid mekanismens fullständiga utsvängande faller slingerhaken ned i ett spår på nämnda öra, fastlåsande mekanismen. Vid stängandet upplyftes slingerhaken genom tryckning på ett bakåt utskjutande handtag.

10. *Elektromekaniska affyringsinrättningen*. Denna består af en i stoppregeln öfre del insatt elektromagnet med rörlig kärna, hvilken vid strömslutning drages bakåt i elektromagnet. Kärnan trycker härvid på öfre grenen af aftryckaren, som lagrar i bakre delen af stoppregeln. Aftryckarens nedre arm åverkar då slagmekanismens vickarm. Om strömmen ej kan an-

vändas, sker affyringen medels fyrsträng, hvilken hakas i ett öra på aftryckarens öfre gren. En kring axeln lagd spiralfjäder sträfvar att hålla aftryckarens öfre gren framåt.

Den elektriska strömmen tages från fartygets belysningsnät. Den ena ledningstråden från detta anbringas på pansarbåtarna Svea, Göta, Thule, Dristigheten, Åran, Wasa och Tapperheten vid ett kontaktfäste på affyringsinrättningen, hvarifrån ledningen går rundt elektromagneten och genom det andra kontaktfästet ut till en i närheten af sikthufven uppsatt tändnyckel. Härifrån återgår ledningen till belysningsnätet. Vid affyring slutes strömmen genom dragning i tändnyckelns handtag. På Manligheten och Oscar II är tändnyckeln ersatt af ett pistolhandtag, hvars aftryckare vid dragning bakåt sluter strömmen. Dylika pistolhandtag äro anbragta dels på den ordinarie siktinrättningen, dels på reservsiktinrättningen.

12. *Laddbryggan* saknas.

Mekanismens verkan.

Öfverensstämmar med dess verkan vid 15 cm. k. M/98 med undantag för hvad som ofvan anförts beträffande slingerhaken och affyringsinrättningen.

Lavettaget.

(21 cm. t. l. M/98.)

Består af:

rekylmantel med bromsinrättning,

lavett,

underrede,

höjdriktningssinrättning,

sidoriktningssinrättning och

siktinrättning.

1. *Rekylmanteln* liknar i hufvudsak den å 15 cm. t. l. M/98 befintliga. Dock finnes fästen för två

bromscylinrar, hvardera innehållande sex spiralfjädrar i två lag, samt i det bakre fästet hål för bromsstången. Denna, hvilken med sin bakre ända är fästad i rekylbandet på kanonen, genomgår sagda hål och avslutas framtill med några af en mutter kvarhållna belleville-fjädrar. Skulle rekylen blifva längre än vanligt, taga fjädrarna emot det bakre stödet på rekylmanteln och upphäfva fullständigt rörelsen bakåt. På rekylmanteln saknas de till affyringsinrättningen hörande delarna.

2. *Lavetten*, som är fastbultad till underredet, består af två lavettsidor, framtill förenade genom en bröst-kolf. Lavettsidorna hafva hål för deras fästande till tornbalkarna samt tapplager bestående af en skål med rullager för höjdriktningens underlättande. På högra lavettsidan märkes höjdriktningsskåpa med lock, kåpa för hjälpratten samt hylsa för surrningsbulten. Å lavetten är siktinrättningen fästad.

3. *Underredet*. De båda långskepps gående tornbalkarna, till hvilka lavetten är fästad, äro sammanbyggda med det rörliga kanortornet. Detta fortsättes nedåt af en tornkon af plåt, som innesluter ammunitionshissarna och sträcker sig genom trossbotten, tornkammare och dürk ända ned till fartygsbotten och där hvilas genom en dobb i ett skålformadt lager. Då tornet skall användas, uppumpas vätska i lagret medels en i tornkammaren placerad pump; vätskan uppbär då hela tornet. Detta stöttas sidvägen genom en i höjd med öfre däck förlagd rullring, hvars rullar hafva lodräta axlar och glida mellan yttersidan af tornkonen och innersidan af en i fartyget fäst plåtbyggnad. Till denna är invändigt ofvanför rullringen fästad en kuggkrans för sidoriktningssinrättningen samt längre ned två buffertar, mot hvilka en på tornkonen fastsatt klack tager stopp, då tornet vid svängning kommit till ett af sina ytterlägen.

4. *Höjdriktningssinrättningen* utgöres af en axel med fast kuggdref, som verkar mot den på rekylmanteln

fastsatta elevationskuggbågen. Denna har två urtagningar för surrningsbulten samt upptill och nedtill utskjutande klackar, mot hvilka surrningsbulten tager stöd, så att kanonen ej gifves för stor elevation eller depression. På axeln med det fasta kuggdrefvet är medels friktionskoppling fästadt ett snäckhjul. I detta griper en evighetsskruf på den snedt ställda höjdriktningensaxeln, hvilken lagrar i höjdriktningsskåpan och i hvardera ändan avslutas med ett koniskt kugghjul. I det öfre hjulet gripa kuggarna på ett annat koniskt kugghjul, som är fastsatt å en horisontal axel, å hvars vänstra ända den med handtag försedda höjdriktningratten är fastsatt. På höjdriktningensaxelns nedersta afsats är en liknande anordning utförd; denna höjdriktningratt är större och benämnes hjälpratten.

5. *Sidoriktning* utföres genom hela tornets vridning med elektricitet eller för hand. I kuggkransen på den fasta plåtbyggnaden ingriper ett kugghjul, sittande på en lodrät axel, som lagrar i det rörliga tornets främre vänstra del. Till axelns öfre ända är med friktionskoppling fästadt ett snäckhjul, som ingriper i en evighetsskruf på en vågrät axel. Genom en klokoppling kan denna senare kopplas antingen till axeln för den elektriska sidoriktningensmotorn, som är belägen i tornets främre högra del eller ock till en annan axel, som genom utväxlingar af koniska kugghjul, tandhjul och kedjor står i förbindelse med två vefvar, belägna hvar på sin sida om kanonens kammare och genom hvilka sidoriktningen utföres för hand.

6. *Siktinrättningen.*

a) På pansarbåtarna Svea, Göta, Thule, Dristigheten, Äran, Wasa och Tapperheten.

Siktinrättningen består af stativ, bärarm, länkstång, siktarm, manöverinrättning, uppsättningskuggbåge och siktmedel.

Stativet är fästadt till lavettens högra sida; i det-

samma lagrar främre delen af bärarmen, hvilken bakre del genom länkstången är förenad med rekylmanteln på så sätt, att vid kanonens höjdriktning bärarmen bibehålles parallel med kanonen. Till bärarmen är stadigt fästad siktarmen, i hvilken bakre ända finnes hylsa med manöverinrättning för uppsättningskuggbågen. Manöverinrättningen har på hvardera sidan en ratt, som genom utväxlingar kringvrider en längsgående axel, hvilken höjer eller sänker uppsättningskuggbågen. I axelns ändar fästas de runda uppsättningsskalorna, hvilka svara mot fasta visare på siktarmen. För strids-laddning äro båda skalorna uppgraderade till 9,000 meter; vid skjutning med exercisladdning utbytas dessa skalor mot två andra, uppstickna till 3,500 meter. Uppsättningskuggbågen, som på baksidan är uppstucken i grader, har upptill ett fast tvärstycke, uppgraderadt i streck och knop. På det fasta tvärstycket glider utefter en bågformig urtagning ett rörligt tvärstycke, försedt med nollstreck. Af siktmedlen är kornet fästadt till främre ändan af siktarmen, under det att det rörliga tvärstycket uppbär dels det mot kornet svarande fönstersiktet, dels kikarsiktet. Å det fasta tvärstycket finnes en utväxling af evighetsskrufvar, kuggjul och dref, genom hvilkas vridande det rörliga tvärstycket inställes i sidled.

b) Å pansarbåtarna *Manligheten* och *Oscar II*. Siktinrättningen liknar den nyss beskrifna med undantag af att bärarm och siktarm äro i ett stycke, att anordningarna för det rörliga tvärstyckets inställande äro något olika samt att ett pistolhandtag för den elektromekaniska affyringen är anbragt under siktarmens bakre ända. Dessutom finnes å dessa pansarbåtar en reservsiktinrättning hvilken fästes till ett å kanonens högra tapp anbragt stativ. Siktinrättningen består af bärarm, siktarm, manöverinrättning, uppsättningskuggbåge och siktmedel. Bärarmen fästes till stativet och har i bakre

ändan hylsa för uppsättning och ett pistolhandtag. Siktarmen är rörlig kring en axel i bärarmens främre del och har baktill ett fast tvärstycke, uppgraderadt i knop och streck; med siktarmens bakre ända är uppsättningskuggbågen fast förenad. Manöverinrättningen är fästad till bärarmens bakre del och liknar den förut beskrifna, men har blott en ratt och en uppsättningskala. Genom kringförande af ratten höjes eller sänkes kuggbågen, hvarigenom siktarmen vrides kring sin axel. Af siktmedlen är kornet fästadt till siktarmens främre ända, fönstersiktet och kikarsiktet till ett rörligt tvärstycke anordnad i ungefärlig likhet med det å förut beskrifna siktinrättningen befintliga tvärstycket.

Ammunition.

Projektilerna äro:

pansargranat med kapp (af stål, blåmålad)
 halfpansargranat med kapp (af stål, rödmålad)
 halfpansargranat af stål (rödmålad) och
 halfpansargranat af tackjärn (rödmålad med svart bälte).

Halfpansargranaterna äro sprängladdade och försedda med basperkussionsrör M/94 utom halfpansargranaten af tackjärn, som är oladdad.

Krutladdningarna äro:

stridsladdning (märkt: 21 cm. M/98 1/2 St),
 exercisladdning (märkt: 21 cm. M/98 Ex) samt
 löst skott.

Strids- och exercisladdningarna bestå af nobelkrut i rörform, inneslutet i karduser af silkesaffallstyg och försedda med anfyrningsladdning i ena ändan af svartkrut. De förvaras i lufttäta koger af zink. De lösa

skotten bestå af svartkrut i karduser af flanell och förvaras vanligen i läderkoger.

En stridsladdning består af två karduser.

Antändningsmedlet är tändpatron större.

Tillbehör.

57 mm. tubkanon M/02,

20 mm. tubkanon M/79.

Ammunition.

www.books2ebooks.eu